



ICARD

PRALECTIONES

JURIS CANONICI

TOMUS I

BX1935

P7

1867

V.1

C.1

348



1080042308

Autor - Enrique Torreblanca.

E#6#191

DOCTOR JOSE ANTONIO  
BENAVIDES

PRÆLECTIONES

# JURIS CANONICI

HABITAE IN SEMINARIO SANCTI SULPITII



Capilla Alfonsina  
Biblioteca Universitaria.

PRÆLECTIONES  
JURIS CANONICI

HABITÆ  
IN SEMINARIO SANCTI SULPITII

TERTIA EDITION

ACCURATE RECOGNITA AB AUCTORE

Sic omnes Apostolicæ Sedis sanctiones  
accipiendæ sunt tanquam ipsius divini  
Petri voce firmatæ sint.

(Ivo Cornutensis, Decr. IV part.)

PARISIIS. — EX TYPIS SIM. BAÇON ET SOC., IN VIA DICTA ERFURTH,

TOMUS PRIMUS



Capilla Alfonsina  
Biblioteca Universitaria

APUD LECOFFRE FILIUM ET SOCIOS, BIBLIOPOLAS

PARISIIS, VIA DICTA BONAPARTE, 90

LUGDUNI, VIA MERCATORIA, 47 (IN VETERI PERISSE FRATRUM DOMO)

1867 54176 39635

BX1935

P7  
1867  
V.1.



FONDO BIBLIOTECA PUBLICA  
DEL ESTADO DE NUEVO LEON



Copia de Alfonso  
Biblio. del Estado de Nuevo León

24142



DILECTO FILIO HENRICO-JOSEPHO ICARD

PRESBYTERO SEMINARIJ SANCTI SULPITII

PIUS PP. IX

DILECTE FILI, salutem et apostolicam benedictionem.

Redditæ sunt nobis obsequentissimæ tuæ litteræ, quibus,  
dilecte Fili, ad Nos misisti exemplarum Prælectionum Juris capro-  
nici, quas pluribus annis a te in isto Sancti Sulpitii semi-  
nario traditas ac latine scriptas, hoc anno tribus voluminibus  
in lucem Parisiensibus typis edidisti, annuente ac probante  
dilecto, filio nostro Francisco Nicolao S. R. E. Presbytero Car-  
dinali Morlot istius Metropolitanæ Parisiensis Ecclesiae Archie-  
piscopo. Etsi vero gravissimæ multiplicesque supremi nostri  
Pontificatus curæ et occupationes obstiterint, quominus adhuc  
aliquid de hoc tuo opere degustare potuerimus, tamen perl-  
benter exceperimus tuas litteras intimo erga Nos et hanc Petri  
cathedram pietatis, obsequii ac venerationis sensu exaratas et  
tuum donum pro quo debitas tibi agimus gratias. Non medio-  
cri autem gaudio affecti fuimus, cum eisdem tuis litteris Nobis  
significaveris, nihil tibi in commemoratis Prælectionibus confi-  
ciendis potius fuisse, quam adolescentes præsertim clericos Ro-  
manæ Ecclesiæ omnium Ecclesiarum matris et magistræ doc-  
trina sedulo imbuere atque erudire. Dum vero de hoc tuo  
studio, quod ecclesiasticum præsertim virum omnino decet gra-  
tulamur, te dilecte Fili, vehementer hortamur, ut majore usque

PRÆL. JUR. CAN. I.

alacritate tuam omnem operam in sacris disciplinis recte exco-lendis impendere pergas, et salutarem Catholicae Ecclesiae doctrinam in hac potissimum tanta temporum iniuitate naviter, scienter ac strenue tueri et defendere studeas. Denique, paternæ nostræ in te caritatis testem et omnium cœlestium munerum auspicem Apostolicam benedictionem toto cordis affectu tibi ipsi, dilecte Fili, amanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum die 3 novembris anno 1859,  
Pontificatus nostri anno decimo quarto.

PIUS PP. IX.

#### FRANCISCUS NICOLAUS MAGDALENA MORLOT

MISERATIONE DIVINA ET SANCTÆ SEDIS APOSTOLICE GRATIA  
CARDINALIS PRESBYTER SANCTÆ ROMANE ECCLESIE, TITULI SS. NEREI ET ACHILLEI  
ARCHIEPISCOPI PARISIENSIS.

Opus cui titulus *Prælectiones Juris canonici habitæ in seminario Sancti Sulpitii* perlegi et attente examinari curavimus, nec quidquam in eo notandum Nobis apparuit quod orthodoxæ Fidei, sanctæ Ecclesiae doctrinae, et sacræ Sedis Apostolicæ auctoritati, juribus ac prærogativis aduersetur : imo propter excellentem methodum quam auctor amplexus est, sanam, facilem et solidam explanationem principiorum et regularum juris canonici, *Prælectiones de quibus agitur perutiles fore* judicavimus omnibus theologiae tyronibus, illasque prælo mandari permisimus et permittimus.

Datum Parisiis die 6 augusti 1859.

† Fr. N., Card. Archiep. Parisiensis.

#### ALEXIUS CARDINALIS BILLET

MISERATIONE DIVINA ET SANCTÆ SEDIS APOSTOLICE GRATIA,  
ARCHIEPISCOPI CAMPERIENSIS.

Traditas in seminario Sancti Sulpitii a R<sup>do</sup> D<sup>r</sup> Icard *Juris canonici Prælectiones* partim Nos ipsi legimus, partim a professore nostri seminarii legi curavimus, et inde censuimus eas cum doctrina, judicio et moderamine esse concinnatas. Illas igitur approbatione nostra dignas existimavimus, assiduamque earum lectionem omnibus nostræ diœcesis sacerdotibus et maxime nostri seminarii tyronibus commendamus.

Datum Camberii die 23 augusti 1862.

† ALEXIUS, Card. Archiepiscopus.

#### JOANNES MARIA MATTHIAS DEBELAY

MISERATIONE DIVINA ET SANCTÆ  
SEDIS APOSTOLICE AUCTORITATE, ARCHIEPISCOPI AVENIONENSIS.

*Prælectiones juris canonici*, in seminario Sancti Sulpitii a R. D. Icard habitas, legimus. Has vero egregie ac moderate concinnatas inoffenso pede decurri posse censemus, utpote nihil fidei catholicae, nil moribus et discipline contrarium continentes, et ideo non solum theologiae tyronibus, sed et omnibus sacerdotibus perutiles et approbatione dignas judicavimus.

Avenione, die 14 decembris 1862.

† J. M. M., Arch. Avenionensis.

LUDOVICUS FRANCISCUS DESIDERATUS  
EDUARDUS PIE

DEI ET SANCTÆ SEDIS  
APOSTOLICAÆ GRATIA, EPISCOPUS PIETAVIENSIS, ETC.

*Prælectiones juris canonici* habitas in seminario Parisiensi  
Sancti Sulpitii, iterum prælo mandatas, iterumque a nobis  
attento examini submissas, pleno nostro assensu ac plausu  
dignas reperimus, ipsaque clero diœcesis nostræ commen-  
damus utpote sanctissimis Ecclesiæ ac Sedis Apostolicæ doc-  
trinis et regulis consentaneas, simul et peculiaribus temporum  
ac locorum circumstantiis practicisque necessitatibus provido  
generatim moderamine adaptatas, methodo tandem ac dilucida  
rerum distributione et explicatione præcellentes.

† LUD. ED., Episc. Pictaviensis.

Canouistæ Romani quorum examini *Prælectiones* privatum  
subjecimus, eodem sensu de illis judicaverunt. Unus non-  
nullas animadversiones benigne ad nos transmisit quas grato  
animo recepimus et quibus usi sumus in revisione operis. Alter,  
vir maxime conspicuus scientia juris canonici, hæc rescripsit,  
anno 1863: « Plus semel hoc opus perlegi, et ingenue fateor  
« ipsum primum operis universalem conceptum, ejusque parti-  
« tionem, plurimum mihi probari, quæ optime respondet dis-  
« centium utilitati. Magnam vero juris ecclesiastici peritiam  
« ostendis tum generalis tum specialis, sive quando theses juris  
« universalis exponis, sive cum Ecclesiæ quæ in Galliis est usus  
« et consuetudines improbas vel admittis. Imo in illis ultimis

« pertractandis quæstionibus singularem admiratus sum animi  
« æquitatem qui non partium studio, sed veritatis inquirendæ  
« et demonstrandæ amore pertrahitur. Non ego profecto omnes  
« et singulas opiniones amplector quæ in casibus particularibus  
« tibi probantur, libenter tamen fateor nullam a te admitti quæ  
« gravibus non innitatur argumentis. Opus hoc jam mihi valde  
« commendatum, si jugi studio a te expoliatur (ut doctorum  
« virorum mos est), brevi confido omni ex parte absolutissimum  
« evasurum. »



## PRÆFATIO

Deus Ecclesiæ mandavit ut doctrinam fidei conservet ac per orbem diffundat, cultui divino impendat omnes curas in sacris ritibus peragendis atque sacramentis dispensandis, mores fidelium, ex lege evangelica, componat, demum ut semetipsam suamque constitutionem, sacram scilicet hierarchiam a Christo constitutam, tueatur : ad hunc autem finem assequendum Ecclesia disciplinam canonicam constituit et sollicite invigilat ne lœdatur.

Quam late pateat hujus disciplinæ investigatio, quantique ad Ecclesiæ bonum intersit clericos incumbere in illam adipiscendam, exinde concludere fas est : conjicere etiam licet quam jucunde vir antiquitatum christianarum atque rerum ecclesiasticarum amator, in his versetur studiis quibus sanctæ auctoritatis, quam in omnes fideles Ecclesia exercet, conditionem meditatur, fidem catholica-  
cam intuetur semper immotam inter succrescentes hæ-

reses ac opinionum humanarum deliramenta, rerum sacrarum administrationis originem et incrementum investigat, disciplinam in necessariis ad servandam unitatem ubique eamdem conspicit, dum tamen, pro temporum morumque diversitate, singulis Ecclesiis consultur; demum, ut multa paucis complectamur, miratur sapientem illam ac maternam sollicitudinem qua Ecclesia, in exercitio jurisdictionis, modo severa judiciorum ratione, modo charitativa disciplinæ dispensatione, devios a regula coeret, et ad se attrahere nititur, cuncta fortiter et suaviter moderatur, divina consilia propter quæ condita est perficiendo.

Necessitate igitur rerum et votis Ecclesiae incitamus ad studia juris canonici. « Turpe est viro patricio, ait Cicero, « jus civitatis in qua versatur ignorare. » Multo certe turpius foret clericos quos divina providentia præponit regimini rerum ecclesiasticarum ignorare regulas quas Ecclesia edixit ut cuncta ordinatim disponantur. Illos propterea sèpius iterata vice Concilia et SS. Pontifices admonuerunt de obligatione perdiscendi disciplinam canoniam, adeo ut instar axiomatum ad nos pervenerint hæc verba Sanctorum Siricii et Innocentii I : *Statuta Sedis Apostolicæ, vel canonum venerabilia definita, nulli sacerdotum Domini ignorare sit liberum... Ecclesiastorum canonum norma nulli esse debet ignota sacerdotum.* Juniores theologiæ tyrones prima fundamenta disciplinæ canonicae, sanctionesque quarum frequentior est usus,

discunt in tractatibus *de Lège humana* et *de Jure sacramentario*; attamen multa maximi quidem momenti his lectionibus desunt, quæ supplere necesse est, ne ex insciencia, seu ex negligentia, regularum Ecclesia grave detrimentum patiatur.

His studiorum necessitatibus provisum voluere sapientissimi Præsules instituendo speciales de jure canonico lectiones in seminariis, quod et plura Concilia commendaverunt. In eumdem finem, ætate præsenti, viri doctrina atque zelo disciplinæ canonicae commendabiles multa utiliter scripserunt. Hæc etiam ratio fuit quæ nos induxit ut in gratiam alumnorum juris canonici has *Praelectiones*, quas viva voce tradideramus, scriptis mandaremus.

Multa nos deterrebant, conscientia præsertim nostræ insufficientiæ, peragendi operis gravitas, atque temporum difficultates. Sunt quidem quæstiones maxime arduæ ac soluto difficiles de quibus scriptores catholici vix disputare possunt quin plurimorum animos commoveant, et quas tamen canonista prætermittere nequit, cum necesse sit ut valeamus canones explicare, atque rationem agendi Ecclesiæ probare. De sacris canonibus loquimur qui ad relationes mutuas utriusque societatis, et ad exercitium jurisdictionis ecclesiasticae coercitivæ, sæculis præteritis referuntur. Præterea, quod ad hodiernam ætatem attinet, cum disciplina quæ temporibus actis servabatur in plurisque provinciis Galliæ, a jure communi in multis non levioris momenti deficeret, et, Deo ita providente, novus

rerum ordo nostra ætate instauretur quo Ecclesiæ ad disciplinam magis uniformem proprius accedunt, difficillimum quandoque est certo discernere quid ex veteri jurisprudentia servandum, quid resecandum sit. Utrinque periculum urget, aut vetera quædam instituta, diuturnis moribus insita, et utilitatibus locorum maxime accommodata, condemnare, ea improbando quæ Episcopi hucusque retinuerunt, aut disciplinam a lege communi deviam commendare contra vota Sanctæ Sedis. Cum his difficultatibus impediremus, nonnulli Præsules nos suis monitis et suasionibus hortari dignati sunt, ut manus admoveamus ad opus intentum, quod tandem non amplius retardandum duximus.

Ut vero scopulos, quos in via offendere erat, vitaremus, haec duo principia fundatissima ex quibus cuncta alia derivantur præ oculis constanter habuimus, scilicet independentiam Ecclesiæ a potestate sæculari et religiosam observantiam hierarchiæ in Ecclesia divina ordinatione constitutæ.

Nihil catholicis antiquius esse potest, nihil magis necessarium quam libertas Ecclesiæ in regimine ordinis spiritualis; adeo ut licet omni ope fovere debeamus mutuam imperii cum sacerdotio concordiam, sedulo tamen invigilandum sit quantum a nobis est, ne gubernium civile se rebus ecclesiasticis misceat, nec hisce rebus præcepta mandet, nec demum actionem regularem Pastorum præpediat. Quocirca graviter improbandi forent hi omnes

qui sub obtentu servandi quasdam consuetudines locales, aut disciplinam suarum provinciarum, eniterentur suscitare ex parte principis sæcularis difficultates quibus S. Pontifex impediretur sua uti auctoritate. Praeter quod istius modi agendi ratio lædit ordinem divinitus institutum, observare est Ecclesiæ particulares si inniti vellent brachii sæcularis auxilio ut studiose servarent aliquid contra votum Ecclesiæ Romanæ, gravissimum periculum incurrire suorum jurium veræque libertatis. Majus ea occasione detrimentum paterentur in sua jurisdictione, quam consequi possent emolumentum.

Alterum principium priori connexum est religiose sancteque servari oportere ab omnibus, ordinem divinæ hierarchiæ juxta quem S. Pontifex, successor Beatri Petri, est doctor, pater et pastor omnium fidelium, cum plena potestate pascendi et regendi universam Ecclesiam, et Episcopi positi sunt a Spiritu sancto regere Ecclesiam Dei, et sunt Apostolorum successores, idem ministerium obeuentes intra limites sue diœcesis et cum debita subordinatione auctoritati S. Sedis quod fuit Apostolis demandatum. Summa igitur veneratione habere debemus cathedram illam principalem et unicam Petri in qua ceteræ omnes servant unitatem, et valde cavendum ne ulla ratione derogetur illius prærogativis. « De causa Ecclesiæ Romanæ anxxii ac trepidi sumus, utpote nutare statum nostrum in lacessito vertice sentientes, » aiebat olim S. Avitus Viennensis, occasione temeræ accusationis in

personam Symmachii Papæ<sup>4</sup>; quid dixisset, si directe oppugnata fuissent jura S. Sedis?... Sancta etiam nobis esse debet auctoritas Episcoporum qui, licet in gradu inferiori, sunt doctores et pastores Ecclesiarum, quorum dignitatem lædere nullus potest quin ordinem divinum violet, et ipsummet summum Pastorem, in cuius communione vivunt, offendat; unde S. Gregorius Magnus dixit: « Absit hoc a me, ut statuta majorum consacerdotibus meis in qualibet Ecclesia infringam: quia mihi injuriam facio, si fratrum meorum jura perturbem<sup>2</sup>. »

His duobus innixi principiis tuto incedimus in explanationem juris canonici. Si questio moveatur de juris prudentia Ecclesiae aeo præterito, componere simul curramus jura divina Ecclesiae et discrimina temporum: nam ratio babenda est morum, locorum et temporum; quæ omnia si vir sapiens consideraverit animo attento, a studio partium alieno, fatebitur Ecclesiam suam disciplinam accommodasse necessitatibus variis sæculorum et populorum, nec proinde mirabitur multas esse ordinationes juris olim *communis*, in decretalibus inclusi, quæ hodie nullibi fere gentium servantur. Quando aliae occurrent difficultates ob discrimina disciplinæ localis et regularum generalium, id nobis constitutum est juri communi inhærere in his omnibus quæ Ecclesia Romana servanda censuit, remotis quibusvis objectis in contrarium consue-

<sup>4</sup> Epistola ad Faustum, tom. I Conc. Galliarum, pag. 158.

<sup>2</sup> Epist. S. Gregorii, lib. II, Epist. III, alias xxxvii.

tudinibus etiam immemorabilibus; in his autem quæ non ita definita sunt, sed praxis dubiæ videntur, exponere una simul sanctiones juris communis et disciplinam particularem Galliæ, cum ejusdem disciplinæ origine et rationibus, nihil e nostra parte definire præsumendo, quod viris privatis minime convenit, his præsertim quos Episcopi assumunt ut juniores clericos theologicis et canonicis disciplinis instruant, aut qui edendis lectionibus ad studia seminariorum accommodatis dant operam.

Omni certe cura præcavendum ipsis est, ne contra admonitionem sancti Pauli, zelo *quod non est secundum scientiam concitati*, et plus sapientes *quam oportet sapere*, ita disciplinam canonicam explicit, urgeantque disputationibus publicis necessitatem servandi jus commune, rejectis quibusve in contrarium consuetudinibus, ut videantur sibi ausu temerario assumere officium condemnandi quod in suis provinciis observatur sub auctoritate publica Pastorum in communione S. Sedis viventium, et ipsis Episcopis vim morale aliquatenus inferre ut ad immutationes inducendas adigantur. Quam grave periculum inde Ecclesiæ procreetur, in detrimentum ordinis nemo non videt; si quidem commoventur animi; perturbatur dioceseon disciplina; attenuatur auctoritas Episcoporum, reverentiaque illis debita, ex prava illa inducta praxi præpostere judicandi de regimine primorum pastorum; receditur a mente SS. Pontificum qui tanto cum moderamine, paterna caritate, et longa rerum ac loco-

rum consideratione Ecclesiis provident; et communiter, quando quæstiones ad suam supremam sedem referuntur, censem nihil innovandum usque dum a se, suisve successoribus, aliquid ordinatum fuerit.

Eam ob causam nostri esse officii reputavimus expōnere in his prælectionibus, rationibus e statu Ecclesiarum Galliæ deductis explicare, atque a subortis objectiōnibus vindicare, ea quæ venerabiles nostri Antistites, nullatenus ignari regularum juris communis, et praxis veteris Galliarum, statuenda unanimiter duxerunt, in regimine suarum dioceseon, quæ hæc Apostolica Sedes huic usque non improbavit, et quæ a tempore concordati ad hodiernam usque ætatem usu constanti firmata fuere, quamvis juri communi non plene consentiant. An vero quæ olim ordinata sunt uti valde Ecclesiis profutura, temporumque conditioni attemperata, v. g. in constitutione capitulorum cathedralium et parochiarum, in forma judiciorum canonicorum, et cæteris, nunc ob diversam temporum rationem immutare oporteat, nostrum non est expendere. Non dubitamus quin nonnulla sint ad jus commune reducenda, dum, ut nobis videtur, alia non pauca utilius conservabuntur, et cætera novis rerum ordinationibus probabiliter componentur; sed harum quæstionum solutio non pertinet ad canonistas: dimittenda est primis Pastoribus quos Spiritus sanctus posuit regere Ecclesiam Dei, ac præsertim summo Pastori, qui principiatum in universam Ecclesiam a Deo habet. Nobis suffe-

cit animadvertisse hæc cuncta servari posse tuta omnino conscientia, sub regimine Episcoporum, usquedum sancta Sedes aliter ordinaverit; nec aliud intendimus.

Absit ut pertimescendum arbitremur aliquid detrimenti dignitati Episcoporum, seu Ecclesiarum libertati, ex majori subjectione erga Apostolicam Sедem, si jus commune prævaluerit in alias consuetudines locales; e contra nihil nisi fausta Ecclesiis exinde futura certa spe confidimus. Successores Beati Petri suorum in Episcopatu fratribus jura imminuere non intendunt, nec privilegiis, a sua sede concessis, nec consuetudinibus Ecclesiarum quæ illorum utilitatibus, illæsa unitate, inserviunt, derrogare; nam et jura et legitima instituta omnium per orbem Ecclesiarum paterno affectu complectuntur et fovent. Non certiores erimus in nostra disciplina, nec efficacius immoti permanebimus inter fluctuantes undas et ingruentes tempestates in Ecclesiam, quam intimis sensibus adhærendo huic Sedi in qua est vera religionis christianæ soliditas, et integerrima sacræ disciplinæ conservatio: didiscimus enim ex venerandis traditionibus Patrum, Christum ita regimen Ecclesiae in Beatissimo Petro principaliter collocasse, ut ab ipso quasi capite dona sua velut in omne corpus diffunderet, et exsortem se ministerii intelligeret esse divini, qui ausus fuisse a Petri soliditate discedere. Nihil eidem traditionibus magis firmatum, quam ut sancta Romana et Apostolica Sedes quæ nobis sacerdotalis mater est dignitatis, esse debeat ma-

*gistra ecclesiasticæ rationis.* Liceat itaque nobis, non solum ubi de fide tenenda, sed etiam, pari ratione, quando de dubiis circa disciplinam canonicam exortis agitur, hæc filiali affectu dicere sanctissimo Pontifici et Patri cuius providentia gubernamur, quæ sanctus Hieronymus ad Damasum Papam scripsit : « Si quis cathedræ « Petri jungitur, meus est... Ego nullum primum nisi « Christum sequens, Beatitudini Tuæ, id est cathedræ « Petri communione consocior. »

---

Quando quæstio proposita aliquam affinitatem habet cum aliis quarum solutione elucidari possit, seu utiliter evolvi in suis consecutiis, curavimus n<sup>os</sup> *Prælectionum* indicare in quibus tractantur, ut studiosus lector valeat, hæc simul componendo, notionem pleniorem rerum sibi comparare.

Cum tempus plerumque non suppetat ad omnes quæstiones pertractandum in lectionibus canoniciis quæ fiunt in seminariis, asterisco notavimus quæ nobis magis præcipua visa sunt.

---

## PROLEGOMENA

# IN JUS CANONICUM

---

Expositioni juris canonici quasdam notiones præmittere operæ pretium ducimus, ut qui hanc partem scientiæ ecclesiasticae excolare student, ab ipsis laborum inceptis neverint quid aggrediantur, et methodum qua ad optatum finem pervenire valent. Hoc agemus indicando naturam, fontes, et præcipuas collectiones juris canonici; regulas servandas in juris interpretatione; et tandem commentaria quorumdam, probatae auctoritatis, canonistarum.

### § I. — NATURA ATQUE DIVISIONES JURIS CANONICI.

#### 1. — 1<sup>o</sup> *Quid sit jus in genere?*

« Jus, ait Zallinger, pro lege atque obligatione sumitur; imo  
« sæpe pro complexione legum atque systemate; sæpe designat  
« sententiam a judice pronuntiatam, aut ipsum locum seu forum  
« quo causæ agitantur: quatenus vero opponitur obligationi,